

SECRETARIAT DE LES INSTITUCIONS ESCOLARS
DE L'ESCOLA PIA DE CATALUNYA

Número 25 - segona època - Desembre 1999

PAPIERS

del secretariat

L'avaluació ha de ser una eina

Sabem que obtenim allò que volem?

Avaluar té a veure amb validar i això amb determinar la vàlua d'alguna cosa. Qui és capaç, així, sense més, de dir què és valuós i què no? Potser alguna actitud de prepotència gosaria però, en general, tindríem les nostres reserves per llançar la primera pedra. És ben cert, però, que tots ens hi veuríem més amb cor si determinar la vàlua fos el resultat de compartir l'anàlisi i l'estudi de la realitat, en funció dels referents, per establir un marc d'actuació conjunt, havent seleccionat, prèviament, allò que, segons les grans intencions, és més valuós perquè accentua el que es vol. Compartir la selecció dels objectius peda-

gògics, de la matèria, de la interacció educativa deu ser un bon camí. Els referents ja els tenim clars: la funció social, la concepció de l'aprenentatge, la matèria i la realitat. A vegades, només es tracta d'anar posant el pensament en ordre i d'establir prioritats. També, dir-nos i repetir-nos que tot a l'hora no es pot solucionar. Cal decidir, però, per on començem: pel més urgent? pel que és més potent? o pel més valuós? La tria bé donada per l'opció i l'opció passa per l'anàlisi de la realitat en funció dels referents col·lectius.

Un procés d'avaluació entès amplament demana –seria el desitjable– poder comptar amb un bon disseny que visualitzés totes les accions i intervencions que es produeixen a l'escola i tenir establertes les petites estratègies avaluatives, relacionades les unes amb les altres, per obtenir un tot global i coherent. Però, situar-nos en la utopia tampoc no condueix a res. Cal que aquells petits dissenys que depenen de cadascú busquin, constantment, els referents i menin a una metodologia d'anàlisi de resultats que només es poden avaluar atenent a allò que ens havíem proposat.

parlem de:

2 Entrevista.

Jaume del Campo

4 Dues propostes lúdiques.

5 L'avaluació: eina i mitjà de millora.

EP de Mataró

EP de Balmes

EP de Sarrià/Calassanç

EP de Sabadell

9 El procés d'avaluació interna.

Climent Giné

Avaluació: estímul i encoratjament

Parlem amb Jaume del Campo.

Jaume del Campo és membre de GREDI (Grup de Recerca d'Educació Intercultural) des dels seus inicis l'any 1992. Compagina la feina d'investigador amb la docència en l'àmbit universitari. Actualment és professor titular del Departament de Mètodes d'Investigació i Diagnòstic en Educació de la Universitat de Barcelona. Ha participat en diferents treballs d'investigació i té diferents publicacions entorn l'anàlisi i tractament de la multiculturalitat així com en diferents aspectes d'avaluació.

En l'àmbit de l'ensenyament no existeix una única classificació normativa, que permeti l'atribució de valor i, per tant, les conclusions que, a partir de les dades obtingudes, es poden emetre no resulten prou útils per a la totalitat de col·lectius implicats. Si volem que l'avaluació sigui útil i provoqui canvis i millores en el context avaluat, també els criteris que s'utilitzaran han de ser consensuats i acceptats per part de tots els implicats.

Per què l'avaluació de centre? La finalitat bàsica és la presa de decisions orientada a la millora. Això vol dir analitzar críticament les finalitats i els objectius que té la institució, els processos per aconseguir-los, els costos reals, els resultats obtinguts i de quina manera l'organització interna afavoreix les dinàmiques i fomenta un bon clima institucional de tal manera que faciliti una acció global coherent.

Per què preocupa tant l'avaluació? Potser perquè tradicionalment s'ha relacionat amb la rendició de comptes. En molts casos les avaluacions han adoptat una orientació massa tancada on el procés desenvolupat i la informació utilitzada prenen un caire hermètic. En molts casos la participació dels implicats es limitava a proporcionar informació però en cap moment s'estimulava la implicació real dels subjectes, desenvolupant sentiments d'inhibició, en el millor dels casos, o, en altres, de clar rebuig.

Respon a una demanda social de millorar la qualitat de l'ensenyament? Sembla clar que cal fer esforços per promoure la millora en tots els àmbits socials. Avui, l'avaluació s'utilitza tant en l'empresa com en l'administració pública. Cal, però, establir criteris que determinin el valor d'allò que ha estat avaluat.

Indubtablement. L'avaluació és una eina molt consistent per introduir adaptacions i millores en els processos d'aprenentatge. És evident que les circumstàncies socials van evolucionant i canviant, la qual cosa fa que les institucions i serveis hagin d'adequar-se a noves demandes. En aquest sentit, un treball seriós d'anàlisi i reflexió, al voltant de pràctiques concretes i de l'acció global de la institució, pot proporcionar nous referents que potenciïn el canvi i la millora. Perquè això sigui així, és bàsica la implicació de tots els estaments i, en especial, del professorat ja que aquest ha de constituir el veritable motor del canvi.

En primer lloc cal tenir present l'existència d'una lògica resistència al canvi. Impartir una matèria un curs rere l'altre i d'una determinada manera, ens proporciona seguretat. Tot canvi genera incertesa i, amb ella, una certa angoixa. Per tant, és lògic que, en un primer moment, apareguin reticències a implicar-se en processos de can-

Ajuda a adaptar les dinàmiques d'aula a les noves necessitats de l'alumnat?

**UN TREBALL SERIÓS
D'ANÀLISI I REFLEXIÓ,
POT PROPORCIONAR
NOUS REFERENTS
QUE POTENCIÏN EL CANVI
I LA MILLORA**

Per què tanta reticència del professorat a ser avaluat?

**CAL FER ESFORÇOS
PER ACONSEGUIR
CLIMES INSTITUCIONALS
QUE AFAVOREIXIN
I FOMENTIN
LA COL-LABORACIÓ
I EL TREBALL EN EQUIP**

vi. De tota manera, si hi ha un procés transparent, permeable i sensible a les diferents necessitats i demandes, i creïble, fàcilment se superaran les possibles reticències inicials, constituint un marc homogeni i favorable al desenvolupament d'innovacions i millores.

Dir que progressa adequadament o que es necessita millorar és insuficient, oi? És cert que es tracta d'una terminologia molt general i ambigua. Potser el problema es troba en la necessitat de buscar termes que puguin adaptar-se a la realitat diversa que conviu en el context de l'aula. No es pot establir un únic criteri per atribuir valor al procés formatiu de l'alumne, quan el punt de partida inicial, en molts casos, presenta diferències importants o hi ha determinats aspectes que l'estan condicionant (per exemple l'alumnat que prové de la immigració exterior o aquell que pot presentar alguna mena de dificultat afegida que pot limitar el seu procés d'aprenentatge), així doncs, la qüestió passaria per intentar de recollir aspectes que tinguin un caire més individualitzat. Això, encara que no sigui fàcil, podria constituir un aspecte de claredat important, tant pel que fa referència als objectius que el professorat pretén aconseguir en cada cas, com per les exigències a les quals es pot veure sotmès l'alumnat.

Com ha de ser un informe d'avaluació o un butlletí de notes? Un informe d'avaluació ha de tenir un caire individualitzat. És a dir, cada persona presenta punts de partida diferents, habilitats, capacitats i aptituds diferents, actituds i comportaments diferents, rendiment diferent. I, per tant, cal anar recollint l'evolució i possibles avenços que cada persona fa i quin és el seu procés d'aprenentatge. Cal partir de la individualitat i dels indicadors que estem treballant en cada cas. El butlletí de notes, pren un caire molt diferent.

És evident que l'escola té una orientació clarament productiva i es donen unes exigències en l'assoliment de coneixements. En aquest sentit, les notes adopten una orientació criterial i pretenen reflectir el nivell que té la persona en el domini de continguts, conceptes, procediments... respecte a un criteri prèviament fixat de continguts mínims que cal assolir.

L'avaluació és un instrument de control en la mesura que ens permet prendre consciència d'on ens trobem i ens quins aspectes cal anar millorant. Per tant, més que de control, podria tractar-se d'una eina d'autocontrol. Ara bé, el fet de percebre els avenços realitzats, o la possibilitat que el professorat la utilitzi com a forma d'estimular l'alumne positivament aquest procés, pot ajudar a forçar, a incrementar l'autoconcepte de l'alumne i que, aquest, es vegi a si mateix capaç d'afrontar nous reptes. Per tant, és evident que pot constituir-se en un element d'ajut personal.

Evidentment. A més crec que ha de ser així. La tasca docent ha de presentar una coherència global que proporcioni "seguretat" a l'alumnat. En tot cas si no s'està prou satisfet de l'avaluació que es fa, no vol dir necessàriament que se sigui un mal docent ja que l'acció docent no sempre és tan coherent com es desitjaria. Sempre és interessant reflexionar sobre el conjunt de la nostra pràctica i de quina manera anem abordant les diferents funcions que de la mateixa se'n desprenen.

Amb el treball en equip, bàsicament. A vegades, els centres educatius es converteixen en una suma d'individualitats on cadascú va a la seva o de diferents grups, més o menys enfrontats, on el treball coherent en equip es fa molt difícil. És necessari fer esforços per aconseguir *climes institucionals* que afavoreixin i fomentin la col·laboració i el treball en equip. Cal partir de la responsabilitat individual, però sense quedar-nos només amb això. Cadascú ha d'aportar alguna cosa, sabent que no està sol i, per tant, essent flexible i proporcionant espais, on els altres també puguin fer les seves aportacions.

Avaluar és controlar o és una eina pedagògica per al progrés personal?

La manera com avaluem és reflex de com ensenyem?

Com passar d'avaluacions parcials a una de global, comprensiva i integrada?

Capacitat de meravellar-nos!

Què s'amaga?

Un dia el famós escultor Miquel Àngel va rebre la visita d'uns importants personatges. Admiraven, especialment, la perfecció i la bellesa que tenia la seva obra «David». Ell, sense donar gaire importància a la seva obra va dir: – Simplement m'he limitat a recollir un bloc de marbre i treure totes les peces que sobraven. Vaig descobrir que el seu interior amagava aquesta meravella!

*S'acosta Nadal,
sabrem treure'n totes les peces que sobren
i descobrir-ne la veritable meravella?*

Dues propostes lúdiques per a les festes

El vessant poètic del descans.

UN POEMA PEDAGÒGIC

Ens referim a la pel·lícula de Bertrand Tavernier, «Hoy empieza todo».

Aneu-la a veure. Deixeu-vos contagiar de la bellesa de les seves imatges, d'un llenguatge cinematogràfic dut amb un domini que arriba a l'avui de l'espectador. Permeteu que cada moment amari la vostra sensibilitat d'educador... I mireu, mireu la pel·lícula: unes educadores compromeses amb la seva tasca educativa, una escola duta a terme amb creativitat. Fixeu-vos quines dinàmiques d'aprenentatge es duen a terme. Gaudiu les parets de l'escola, dels jocs, de les cançons, de l'art, de la festa. Apreneu la manera de tocar fons dels educadors: l'escola és més que escola...

Viviu la pel·lícula amb ulls de mestre, de mestra.

Gaudiu-la amb cor de poeta!

UNA PROPOSTA CULINÀRIA

Us proposem una recepta de plat petit i de gust exquisit.

El Nadal és, també, temps per a tradicions populars i la cuina es converteix en un laboratori precís per a l'elaboració dels plats. El turró hi té un paper principal.

Us proposem de fer un turró de iema casolà com alternativa al consumisme. Apun-teu bé! Necessitareu sucre, ous i ametlla mòlta.

Poseu en un recipient 375 gr. de sucre, 6 rovells d'ou i 625 gr. d'ametlla. Remeneu-ho bé, i ja teniu feta la massa. Aboqueu-la en un motlle i deixeu-la reposar durant tot un dia. El turró ja està fet. Poseu sucre per sobre i cremeu-lo amb una pala ben calenta.

Que us aprofiti! Recordeu més que mai la dita: «És millor menjar poc i pair bé».

L'avaluació: eina i mitjà de millora

avaluació

El treball en equip, un clar referent!

ELS CANVIS EN L'ENTORN ES DONEN DE MANERA TAN CONTINUADA QUE SI NO TREBALLEM EN EQUIP ENS COSTARÀ MOLT DE RESPONDRE-HI A TEMPS

Carles Cereceda – EP Mataró

*“El món està ben girat,
va remugant la Padrina...”
diu la cançó d'en Joan Manel Serrat.*

Girat o no, el que ja és una evidència és l'estat de canvi continu que els sistemes d'informació i de comunicació han imprès en la nostra societat.

Aquest ritme d'evolució constant fa que l'organització de molts àmbits del nostre entorn –laboral, social, familiar– canviïn i demanin una freqüència d'adequació més alta que la que hi aplicàvem fa uns anys. És més, hem de canviar maneres de fer que, potser, crèiem fixes. Així les vam aprendre i ningú, mai, no ens va dir que s'haurien de tocar.

La gestió i l'organització de l'escola –igual que la de moltes altres institucions i empreses– necessita aquest canvi permanent i el que podem afirmar és que el model d'organització i de gestió que necessitem avui, segur que no serà el que necessitarem demà.

Les organitzacions han de poder-se adaptar de forma constant i continuada. I en aquest procés la participació de tothom és imprescindible.

Les organitzacions que tenen més capacitat per adaptar-se a les demandes de l'entorn són aquelles que es mostren obertes, detecten aspectes que ja no encaixen amb la demanda i, en conseqüència, saben aprendre d'elles mateixes.

El propi error és una de les fonts d'aprenentatge més eficaç i l'avaluació és un sistema per detectar-lo.

Hem de ser conscients, però, que venim d'una societat en la qual l'èxit és una de les fites més reconegudes i on l'error s'oculta, sobretot, si és el preàmbul a una sanció. Quan som nosaltres mateixos els qui

detectem algun fet o situació que no ens satisfà estem més predisposats a obtenir-ne un aprenentatge i, en conseqüència, una millora.

El treball en equip, com a sistema d'avaluació i de gestió, ens hi pot ajudar si és més que la simple repartició d'una tasca a fer; pot ser la cèl·lula bàsica per aquest autoaprenentatge. Cal, però, que siguem capaços de desenvolupar les habilitats socials i emocionals necessàries, per saber crear l'ambient i la dinàmica adequada entre les persones, perquè el nostre equip esdevingui un àmbit de confiança i on l'avaluació es visqui com la millora imprescindible per assolir l'adaptació necessària.

El model d'organització que ens permetrà de continuar oferint un servei actualitzat i de qualitat tendeix a ser com una xarxa de diferents equips, en la qual cada persona s'ha de fer responsable de la gestió del seu àmbit de treball. S'ha de sentir integrada en un entorn en el qual pot avaluar la feina feta amb l'objectiu principal de millorar. D'aquesta manera es pot aconseguir l'evolució constant i necessària, de forma més harmònica i reduint les distorsions i els retards que ens facin perdre qualitat. Tot plegat, no es redueix simplement a un canvi en el model de gestió o d'organització, sinó que és un canvi cultural que demana temps, persones actives i actituds positives per participar a l'escola amb professionalitat i voluntat de créixer i de fer créixer.

avaluació

DE LA MESURA A L'AVALUACIÓ

Francesc Homs - EP Balmes

Els mestres, en el nostre treball, igual que els botiguers o els pagesos, necessitem, de tant en tant, mirar què hem fet de calaix o comptar quants sacs de gra ens ha donat enguany la collita.

Alguns aspectes del treball escolar, possiblement alguns dels més específics són quantificables i, per tant, mesurables. Un aspecte que mesurem, i que us hi voldríem animar és la lectura verbal –que consisteix a convertir paraules escrites en paraules dites–, en l'etapa que va des dels inicis fins a la consolidació articulatòria i tècnica, és a dir, en el que ara coneixem com etapa d'educació primària.

Situem la lectura com un dels aspectes del treball escolar específic i inescamotejable. Si no fos per l'allau de demandes, potser no caldria reivindicar que els nens i nenes van a escola per aprendre de llegir –i per aprendre d'escriure i de comptar–, i que si

no ho fan a l'escola, difícilment trobaran un altre lloc on fer-ho.

Entre els factors que intervenen en la consecució d'una bona lectura, en destaquem, com a mesurable, *la velocitat*. Tots estaríem d'acord que l'important és l'element resultant de la lectura, és a dir, *la comprensió* i *la comunicació*. Ara bé, a l'edat a què ens referim, velocitat i comprensió estan íntimament lligades i són, en realitat, interdependents. Els nens i nenes com més de pressa llegeixen, més comprenen i com més comprenen, més de pressa llegeixen. A més, mesurar el factor comprensió és molt més complicat que el factor velocitat. En la major part de les proves de comprensió de lectura amb què hom es pot

trobar, apareixen *ítems* que, a més de saber convertir paraules escrites en paraules dites, demanen amplitud de lèxic, capacitat de raonament i de síntesi, atenció i concentració... i, per això, sovint esdevenen més una prova d'intel·ligència o de coneixements, que de lectura estricta.

La prova que fem i proposem, de velocitat de lectura, és d'aplicació fàcil i ràpida i aporta informació per comprovar la bondat de l'acció escolar i reforçar determinats punts o reorientar la feina.

És una prova individual, que pot fer el mateix mestre de la classe. *Consisteix a comptar el nombre de paraules que l'alumne llegeix correctament en un minut.*

Ni cal, ara ni aquí, explicar amb detall com es realitza la prova. Es poden destacar, però, aquestes dues normes generals:

a) *quant el text a llegir*, serveix el mateix llibre de lectura del curs, sempre que es tracti de fragments encara no llegits; convé que sigui seguit, sense il·lustracions ni canvis de pàgina, sense noms estrangers ni diàlegs; b) *quant a l'ambientació i a l'actitud dels alumnes*, convé subratllar que es tracta de llegir bé, sense pressa i que l'alumne llegeixi més d'un minut. Cal marcar les paraules mal llegides i descomptar-les.

Un cop realitzada la prova, se sumen les paraules ben llegides de cada alumne i se'n treu el promig, obtenint una dada rellevant i fiable: *la mitjana de rapidesa de lectura de la classe*. Aquesta dada la podem comparar amb la d'altres classes del mateix curs i amb les d'altres anys, sempre que la prova es realitzi en el mateix moment del curs. Si cal, es pot repetir al llarg d'un curs per fer un seguiment més acurat d'aquesta habilitat i veure les repercussions que poden tenir les diferents estratègies de lectura aplicades. És una dada fiable perquè l'hem passada a una vintena o més d'alumnes. Per aconseguir la mateixa fiabilitat en cadascun dels alumnes, caldria passar-la diverses vegades per tal que els factors imponderables d'errors i d'encerts també s'autoanul·lessin.

La comparació i el seguiment de dades de l'escola no exclou la comparació amb barems estandaritzats, però cal fer-la amb precaució, sobretot si no es disposa de prou dades acumulades. En tot cas els barems que nosaltres consultem estableixen que els resultats més significatius de la velocitat lectora van de 25 a 100 paraules per minut.

L'expressió de resultats en forma de mitjanes són dades lineals que donen el punt central del grup. És molt important, però, tenir el marc del «territori» dins el qual el grup es mou. Per això cal establir la reducció a 100, per proporcionalitat, dels resultats obtinguts i expressar-los amb els intervals de cadascun dels quartils calculats.

Per saber-ne més, o, simplement, per saber-ne: Jordi GALÍ, *De la mesura a l'avaluació*, Eumo Editorial, Vic 1998.

L'ALUMNAT I L'AVALUACIÓ

Grup d'alumnes - EP Sabadell

Uns quants alumnes de Batxillerat ens expliquen la valoració que fan dels recursos d'autoavaluació que l'escola posa al seu abast. Us transcrivim les seves respostes:

Els alumnes avaluem els professors

Cada trimestre, els alumnes fem, dins les tutories, unes sessions d'avaluació de cada una de les assignatures i de cada professor que hem tingut. Aquestes avaluacions tenen dues utilitats: d'una banda, ens va bé de reflexionar sobre el perquè els professors fan les coses com les fan, ja que, de vegades, accions o feines que ens posen, ens semblen que són una mica massa; però, tot avaluant el funcionament del trimestre, ens adonem que cada cosa respon a un objectiu que el professor o el departament s'ha plantejat. També ens serveixen per reflexionar sobre les nostres actituds i l'interès per la feina. D'altra banda va molt bé, perquè podem fer arribar, als professors, els nostres comentaris per via dels delegats o del tutor, sobre la valoració que en fem del seu mètode, del seu ritme de treball... Un cop feta aquesta feina a la tutoria, i comunicada a cada professor, cadascun aprofita per parlar-ne amb tots els companys de la classe.

Joan Josep Rojas i Albert Pérez - 2n Batxillerat

Les tutories personals

En aquestes tutories parles amb el teu tutor/a de com et va el curs, els estudis, la relació amb els companys o la família, els teus mètodes d'estudi. Moltes vegades el que tu li expliques, després ell et diu que ho veu d'una altra manera i, malgrat que ens

costi d'acceptar-ho, a la llarga veus que té raó. Aleshores, és quan més content surts de la tutoria, perquè t'ajuda a orientar la teva feina o la relació amb els companys, o adonar-te de com estàs de veritat.

Marta Garriga - 1r Batxillerat

El quadern d'autoavaluació

El quadern d'autoavaluació és un dossier, on hi trobem descrites les diferents assignatures, els objectius que cal assolir, el temari que serà impartit al llarg del crèdit, els criteris per a l'avaluació i per a les recuperacions. També hi trobem una fitxa per al càlcul aproximat de la nota de tall i una secció d'autoavaluació, que ens és de gran ajut a l'hora de fer un seguiment acurat, tant del rendiment acadèmic personal, en les reunions que fem amb els tutors, com també a nivell familiar.

Les fitxes serveixen per saber, en tot moment, la nota que tens en cada assignatura, especificant-ne el valor de cada examen, treball o exercici, i el % de cada un sobre la nota trimestral. Així controles més com vas de cada assignatura, saps què et demanarà cada professor i t'obliga a reflexionar sovint sobre el teu rendiment.

Aleix Casademont i Laura Pardo - 1r Batxillerat

Participem en les sessions d'avaluació

L'avaluació del professorat és un procediment on l'alumnat destaca aquells aspectes més rellevants de cada professor, i fa una crítica constructiva manifestant els desacords i/o els aspectes més positius.

Aquesta activitat és molt eficaç, ja que representa una ajuda mútua entre alumnes i professors, alhora que analitza la dinàmica de la classe. Cal destacar, però, que és imprescindible que es compleixin dues condicions: per una banda, que sigui quelcom que es prengui en consideració per ambdues parts; i, per l'altra, que tingui una continuïtat al

avaluació

llarg dels anys, perquè es pugui fer evolucionar.

Sota el nostre punt de vista, l'avaluació del professorat és una oportunitat que se'n atorga perquè puguem fer classe de la manera més amena i productiva possible.

D'altra banda, la participació en les sessions d'avaluació del professorat permet transmetre al claustre les idees més generals que hi han sorgit, sense entrar en cada cas, sinó més aviat exposant allò que facilita i/o dificulta l'aprenentatge i, alhora, rebre per part dels professors les seves propostes per a millorar el nostre rendiment acadèmic. Són els delegats qui transmeten aquesta informació.

Elena González i Mª Lluïsa Sánchez - 2n Batx.

REFLEXIONS SOBRE L'AVALUACIÓ DE LA FUNCIÓ DOCENT

Carme Liñán - EP Sarrià-Calassanç

«Avaluar la funció docent és determinar d'una manera aproximada el valor de les accions que fan les persones que ensenyen o instrueixen». Aquesta definició em suggereix tres preguntes.

1. COM ES DETERMINA LA VÀLUA D'UNA COSA?
Per determinar el valor d'una cosa, primer l'observes, l'analitzes, busques les seves característiques, reconeixes les seves qualitats, compares, ... i després decideixes si allò que s'està valorant es desestima, es guarda o s'utilitza per millorar el nostre entorn o la nostra activitat. Per fer tot aquest procés cal tenir una predisposició i una actitud interrogativa i trobar-se en una situació que faciliti el procés i la confiança. Aquestes condicions, juntament amb el canvi en l'escala de valors i en la manera d'interaccionar les persones, van determinar, el segle passat, uns canvis en el món empresarial que van possibilitar el treball en equip i van introduir nous conceptes: verificació, control, examen, valoració... El camp educatiu no podia quedar al marge i el terme "avaluar" s'incorpora al nos-

tre context amb totes les connotacions del món laboral, més enfocat a quantificar els resultats dels aprenentatges dels alumnes que a valorar els processos.

Amb la implantació de la Reforma, el terme "avaluació" pren una altra dimensió. Passa d'estar centrada en l'alumne i de valorar només els resultats a abastar tots aquells processos i accions que estan relacionats amb la pràctica docent.

2. QUINES SÓN LES ACCIONS QUE FAN ELS DOCENTS?

Moltes, a vegades massa. Tantes, que sovint les rutines i necessitats del dia a dia no deixen temps per reflexionar sobre allò que és el més important. No totes les actuacions que fan els docents s'han d'avaluar. Les accions que són objecte d'avaluació, en ser considerades essencials per ajudar-nos a evolucionar i créixer personalment i professional, es podrien concentrar en cinc àmbits: desenvolupament social i emocional dels alumnes – manera d'exposar, de rebre i d'assimilar els coneixements – metodologies, estratègies i recursos – interaccions personals – l'autoformació.

Aquesta tasca no és ben rebuda per la majoria dels docents: tenim por als resultats? Si això és així, cal que l'equip directiu creï un clima suficientment engrescador que promogui un canvi d'actitud i permeti treballar en equip i amb confiança.

3. ELS DOCENTS SOLS ENSENYEN O INSTRUEIXEN A TRAVÉS DE LES SEVES ACCIONS?

Respondre, ja seria tot un debat. Crec que en aquesta etapa es necessiten uns professionals altament qualificats en tots els aspectes, amb una formació àmplia i específica que els permeti ensenyar els continguts de la seva àrea amb garanties d'èxit, però també amb unes habilitats pedagògiques didàctiques i comunicatives orientades a desenvolupar en l'alumnat una autoestima i confiança suficient perquè progressi en la relació amb ell mateix i amb els altres. Per tant, l'acció del docent no es limita a la transmissió de coneixements sinó que va molt més enllà.

Tinc el convenciment i la confiança que els esforços que cal fer per vèncer escepticismes, reticències, individualismes i oposicions ens portaran a avançar i a perfeccionar la pròpia pràctica educativa.

**El proper número
anirà dedicat a
«HÀBITS, RUTINES I NORMES».**

El procés d'avaluació interna

per millorar

Una iniciativa de suport.

L'avaluació és un poderós instrument per proporcionar informació sobre el funcionament dels centres i per millorar la seva qualitat.

Gairebé no hi ha tradició en aquest àmbit en el nostre país i els lents progressos que s'han produït en les últimes dècades reflecteixen de forma clara les reserves i els temors que l'avaluació suscita entre el professorat. Amb tot, és cert que les Administracions Educatives han desenvolupat, en els darrers anys, diverses accions encaminades a promoure l'avaluació en els centres docents. En aquest sentit sembla particularment d'interès trobar iniciatives de suport als processos d'avaluació que segueixen els centres com la desenvolupada per l'*Instituto de Evaluación y Asesoramiento Educativo (IDEA)* i que, aquí us presentem.

FUNCIÓ I TIPUS DE L'AVALUACIÓ

L'objectiu principal d'aquest model d'avaluació és dotar els centres de secundària d'una informació rellevant i contextualitzada respecte de la seva realitat. Així podran, amb més facilitat, analitzar la situació, detectar els problemes i iniciar els canvis que estimin pertinents. L'avaluació, per tant, ha d'incorporar una dimensió formativa i realitzar-se al llarg de diferents anys, no per comprovar, només, el valor afegit dels centres, sinó per valorar la incidència dels canvis que poguessin realitzar-se.

NIVELLS I DIMENSIONS D'AQUEST MODEL

En relació als nivells i dimensions es va considerar necessari controlar el context sociocultural dels centres així com els coneixements inicials dels alumnes en cadascuna de les variables que serien objecte d'estudi. D'aquesta manera seria possible establir el valor afegit de cada centre i situar-lo en relació amb aquells altres que estiguessin en el seu mateix context social. Aquesta primera decisió en va condicionar una de segona: si s'havia d'establir el

nivell inicial dels alumnes a l'incorporar-se a la secundària, era necessari establir una metodologia longitudinal que permetés, posteriorment, comprovar els progressos dels alumnes al llarg de tota l'etapa i, també, com els processos de centre i d'aula incideixen en el funcionament del centre i en els resultats obtinguts pels alumnes. Pel que fa als processos del centre, les investigacions recents posen de manifest la influència del grau amb què la comunitat educativa assumeix i comparteix el projecte del centre, la seva organització, el treball en els departaments didàctics, i la coherència i la consistència de la tasca educativa. Pel que fa als processos d'aula, el més rellevant fa referència a la relació afectiva dels professors amb els seus alumnes, a l'estimació per la seva assignatura i a la seguretat amb què la imparteixen; a les estratègies de gestió de l'aula, a les instruccions, a les d'avaluació i a les mesures d'atenció a la diversitat, així com també al treball en equip i a la reflexió conjunta amb la resta de companys.

Finalment, es considerà que l'avaluació dels alumnes no podia reduir-se, només, als resultats acadèmics, sinó que havia d'incorporar les actituds, les estratègies d'aprenentatge i les habilitats metacognitives, com, també, les opinions que professors, pares i alumnes mantenien sobre el funcionament del centre i sobre el desenvolupament de l'ensenyament.

L'avaluació no té cap funció de control ni de supervisió. El seu objectiu és ajudar els centres a conèixer el seu funcionament amb el major rigor possible. Cada centre compta amb un consultor que coordina el procés d'avaluació i es responsabilitza de lliurar, confidencialment, els diferents resultats a l'equip directiu, orientar-lo en la seva interpretació i assessorar-lo respecte de les possibles conseqüències. Però, a cada centre li correspondrà de prendre les decisions de canvi que consideri oportunes.

Climent Giné - Facultat Psicologia i Ciències Educació Blanquerna

Noticiari breu

BALAGUER

ACTES DE CELEBRACIÓ DELS 300 ANYS

Amb motiu dels 300 anys d'Escola Pia a Balaguer, han tingut lloc a la nostra ciutat diversos actes: Trobada de la Família Escolàpia el dia 23 d'octubre, lliurament de la Medalla d'Or de la Ciutat a l'Escola Pia el 5 de novembre, col·locació d'una placa commemorativa a l'entrada de l'antic col·legi del carrer Miracle el 9 de novembre, dia en què es complien els 300 anys de la signatura de l'acord que dugué l'Escola Pia a Balaguer. Al llarg del curs seguiran altres actes.

BALMES

ACTE DE CLOENDA DEL CENTENARI

L'acte de cloenda del centenari serà al Palau de la Música Catalana el proper 16 de desembre, a les 8 del vespre. En el concert hi intervindran les diferents corals de l'escola: Coral Balmes, Cor Infantil gran i Cor Infantil petit.

GRANOLLERS

«EL PONT»

EL PONT és un full informatiu que hem creat a l'escola amb l'objectiu de conèixer-nos una mica més. Donat que tenim dos edificis hem buscat maneres d'enllaçar i reduir distàncies entre tots els que hi treballem. De moment sortirà mensualment i s'hi expressaran, sobretot, notícies de la vida de l'escola, absències per malaltia, casaments, naixements, defuncions de familiars... S'ha engegat aquest full tot esperant que de veritat sigui una eina útil per a tots.

NOVA MEDIATECA PER A SECUNDÀRIA

A primers de novembre va obrir les seves portes l'esperada Mediateca. Aquest nou espai situat a l'edifici de secundària compta amb llibres, ordinadors, videos, TV..., perquè els alumnes i docents de l'escola puguin aprofitar-la al màxim.

Si veniu a Granollers feu-nos una visita.

MATARÓ

«AULA OBERTA», UN ESPAI PER A LA FORMACIÓ CONTINUADA

L'aula oberta és un nou espai de l'escola per complementar l'oferta de formació continuada a la nostra ciutat. Els objectius que ens hem marcat -i que ja hem començat a treballar- tenen, com a destinataris, els ciutadans, oferint-los: cursos de diverses modalitats, introducció d'ofertes laborals i demandes de treball al Servei Català de Col·locació, orientació professional per a persones desocupades o que vulguin canviar de feina, plans de formació per a empreses, informació sobre l'oferta educativa de la ciutat...

PREMI D'INVESTIGACIÓ

PER EN CARLES MÓRA

En Carles Móra, cap d'estudis de l'escola, ha guanyat la 8a edició del premi Raimon Torroja d'investigació, amb un treball titulat «*SER CIUTADÀ, Una proposta global i integradora per als nois i noies de 16 a 18 anys*», dossier de tutoria especialment destinat als alumnes de batxillerat, que també pot acompanyar la tasca dels pares en l'educació dels seus fills o la de qualsevol persona que s'hi senti implicada.

OLOT

PREMI SOBRE MEDI AMBIENT

ALS ALUMNES DE 4t D'ESO

Aquest inici de curs, la Generalitat de Catalunya, a través del departament de Medi Ambient ha concedit un premi als alumnes de 4t de secundària pel seu treball realitzat en relació al medi ambient. Aquest premi ha sortit a partir d'un concurs on han participat 108 escoles de tot Catalunya, essent l'únic premi en aquesta edat per a la nostra escola.

El treball ha consistit en la creació d'una auca il·lustrativa sobre el reciclatge dels materials contaminants. El premi va ser atorgat a Barcelona en presència del Conseller de Medi Ambient, Sr. Joan-Ignasi Puigdollers.

SANT ANTONI

PUBLICACIÓ

Xavier Balades, professor d'educació física de primària i cap del departament d'educació física de l'escola ha publicat el dossier «*Fonaments de psicopedagogia*» dintre del projecte «Formació sumativa per a tècnics d'esport». El dossier té 5 apartats: educació motora, escola i moviment, característiques generals del desenvolupament de la personalitat, aprenentatge motor, motivacions envers l'activitat física i l'esport, orientacions didàctiques i metodològiques. L'editarà la Secretaria General de l'Esport de la Generalitat de Catalunya.

PUBLICACIÓ

Josep Romero ha publicat dos importants articles a la revista especialitzada en temes de geologia, que edita el *Instituto Tecnológico Geomínero de España*, sobre macroforaminífers a l'Ecocè mig superior de la conca d'Igualada. Aquest estudi és important per a les companyies petrolíferes, ja que facilita les prospeccions en la recerca de bosses de petroli.

TERRASSA

INTERCANVI AMB FRANÇA

Un grup de 35 alumnes de l'escola Fleming de Sassenage (Grenoble) França, visitarà Terrassa del 9 al 17 de desembre. Es tracta de la conti-

nuació de l'intercanvi que l'escola manté amb la de Grenoble. Els alumnes francesos, que viatjaran acompanyats de tres professors, seran acollits per les famílies dels alumnes de 3r d'ESO, els quals, més endavant, continuaran l'intercanvi, viatjant a França del 27 de gener fins al 4 de febrer.

Durant aquests nou dies que els companys i companyes francesos romandran a Terrassa, realitzaran diverses activitats de caire cultural.

LA MÀGIA DE JUGAR

Amb el nom genèric «*La màgia de jugar. Observem, escoltem i manipulem*» es van realitzar a l'escola, a finals de novembre, dues conferències sobre el tema del joc i les joguines. Les conferències van anar a càrrec d'Imma Marín, assessora pedagògica de reconegut prestigi a casa nostra, on va parlar de la importància del joc i la joguina en el desenvolupament dels nens i nenes i sobre el valor educatiu que ofereix la confecció dels propis elements de joc.

REVISTA DESTINADA ALS ANTICS ALUMNES

El departament de comunicació de l'escola ha editat el segon número de "Can Colapi" una publicació destinada als antics alumnes de la casa. En 8 pàgines s'intenta informar-los d'activitats importants realitzades a l'escola, així com de fets relacionats amb la vida dels diferents grups d'antics alumnes que estan funcionant. La revista té una tirada de 4.000 exemplars.

INSTITUCIÓ

FORMACIÓ DES DE L'EQUIP DE GESTIÓ

Aquest curs hem plantejat, des de l'Equip de Gestió, un pla de formació sobre metodologies dirigit als directius de les nostres escoles (directors gerents, directors pedagògics i coordinadors de les diferents etapes) amb la finalitat de reflexionar sobre com les metodologies condicionen la manera de ser, de fer i d'aprendre de l'alumnat, de manera que puguem arribar a consensuar una manera de fer pròpia, coherent al Caràcter Propi i a les Polítiques d'Assemblea. Aquesta formació és a càrrec del Sr. An-

toni Zabala, assessor de docents en temes didàctics i de programació d'aula.

En la mateixa línia de treball i, aquesta vegada, només amb els directors pedagògics es realitzaran també accions de formació al voltant de l'orientació professional. Anirà a càrrec del Sr. Rafael Bisquerra, professor del departament de mètodes d'investigació i recerca a la UB.

TROBADA DELS GRUPS DE MISSIÓ

Els Grups de Missió tingueren, el dia 19 de novembre, a l'Escola Pia Balmes, la seva primera trobada conjunta d'aquest curs, per celebrar la festa de Sant Calassanç.

INTERCANVI

AMB ALTRES ESCOLAPIS DE L'ESTAT

Darrerament hi ha hagut diverses ocasions de manifestar i fer créixer la comunió interna a nivell d'Orde. Els dies 31 d'octubre i 1 de novembre, la nostra Congregació Provincial visità la del País Basc, amb un intercanvi molt ric i plaent. El 4 de novembre hi hagué a Madrid una de les habituals reunions de tots els Provincials de l'Escola Pia a l'estat espanyol. I el dia 15 ens visitaren el P. General, Josep M. Balcells, amb el P. Asiain, Assistent General per a Espanya i Delegat del P. General per al projecte institucional del laïcat, a nivell d'Orde.

TRASPÀS

El dia 10 de novembre moria a Barcelona el P. Climent Farreres, de la comunitat d'Olot, que amb els seus 93 anys era el degà dels escolapis catalans. Persona molt estimada, havia estat gairebé 40 anys a Olot, en diverses estades.

L'Equip de Gestió
i el consell de redacció de
PAPERS
us desitgem un
Bon Nadal.

Mira com vinc per la nit
del meu poble, del món, sense cants
ni ja somni, ben buides les mans:
et porto sols el meu gran crit.
Infant que dorms, no l'has sentit?
Desperta amb mi, guia'm la por
de caminant, aquest dolor
d'uns ulls cecs dintre la nit.

Salvador Espriu

COL-LABORA AMB PAPERS!

TOTS TENIM MOLT PER APRENDRE (I TAMBÉ QUELCOM A ENSENYAR)

Tots els docents de l'Escola Pia, teniu a la vostra disposició la revista *Papers* com un espai d'intercanvi d'experiències, pautes, reflexions, notícies... per aquest motiu podeu dirigir col·laboracions a l'Escola Pia de Catalunya posant com a referència *Papers* o enviant la vostra col·laboració a la bústia de correu electrònic papers@epcat.net.

Els temes que preveiem de tractar d'aquí a final de curs són: Hàbits, rutines i normes – Concreció a l'escola del document "Una escola oberta als valors de l'Evangelí" – Educar davant els mitjans de comunicació – La participació a l'escola (l'alumnat) – La participació a l'escola (el professorat i el PAS) – L'acollida i acompanyament de l'alumnat.

Progressem adequadament, o això sembla

Però sempre necessitem millorar, fins i tot en l'avaluació.

Abans de 1970 quasi no es parlava d'avaluació en el món escolar. Va ser una de les novetats de la llei Villar Palasí. Però tot i el quasi canvi de mil·lenni, la realitat sembla tossuda: tot el *d'abans* persisteix. O quasi tot. Potser sí que ja hem deixat enrere aquella escola dels manuals definitius i les *'enciclopedias de tercer grado'*, on els alumnes, a la que començaven a ser una mica grans, preparaven la lliçó —en realitat eren estudiants *per se*— i el professor (estil *càtedra*) preguntava; només hi havia notes.

Després vindria una primera reforma pedagògica i el docent (reciclat o no) s'havia de convertir en ensenyant: comença l'època de l'avaluació escolar. I ara, després (o enmig) de la segona reforma pedagògica, tenim notes, nivells, acreditacions, proves, exàmens, controls, qüestionaris, enquestes, informes, resultats, instruments, indicadors; i avaluacions inicials, contínues, finals, del procés, dels resultats, del currículum, de la gestió, de les metodologies, de la direcció, del treball en equip...; i dubtem si l'avaluació és objectiva o subjectiva, interna o externa, directa o indirecta, autoavaluació o coavaluació. I per no parlar de l'avaluació de l'avaluació, de l'avaluació dels avaluadors o dels avaluadors de l'avaluació. Sant Déu, quin garbuix!

I això que, des de fora de l'escola, se'n considera experts en avaluacions i tècniques afins. I que, a més, sabem bé el discurs aquell que diu que tota avaluació té per finalitat comprendre millor la situació

real i permetre millores i facilitar progressos (però que no ens toqui a nosaltres com subjectes 'sofrents' de l'avaluació!).

I, per cert, ¿els objectes d'avaluació tenen quelcom a veure amb els objectius que diem que volem assolir o empènyer?

Tanmateix, avalua/em-nos, que quelcom queda. O sigui, que ja has/hem fet una opció i has/hem proposat una possible millora. I encara que "ni mil mossos d'esquadra de trànsit et poden dir ni d'on vénis ni on vas", com (quasi) va dir Chesterton, almenys pots reflexionar sobre el passat i fer alguna opció de futur sensata. Que ja deu ser molt!

Zum-zum

agenda

DESEMBRE 1999

- 3 • Reunió zones pastoral, de 10 a 1.
- 9 • Reunió responsables MOSE, de 4 a 6.
- 16 • Formació administradors, de 10 a 2/4 de 2.
- 17 • Formació Caràcter Propi, de 10 a 1, a l'Espai XXI.
- 20 • CEP-2, de 4 a 6.
- 22 • Darrer dia 1r trimestre.
- 27-30 • «Nadal Jove a Moià» (de 3r d'ESO a 2n Batxillerat).

GENER 2000

- 10 • Inici 2n trimestre.
- 13 • 4a xerrada cultura religiosa, de 2/4 de 4 a 6.
- 14 • Reunió zones de pastoral, de 10 a 1.
- 17 • CEP-2, de 4 a 6.
- 20 • 2a visita coordinadors infantil i primària, a Olot, tot el dia.
 - Reunió coordinadors pastoral, de 10 a 1, a l'Espai XXI.
- 21 • Formació animadors pastoral, de 10 a 1, a l'Espai XXI.
- 22 • Trobada presidents d'APA, a Olot.
- 27 • 2a visita coordinadors secundària, de 10 a 1, a Caldes.
 - CEP-1, de 4 a 6.
- 28 • Formació programa CLIC, tot el dia.
- 31 • Formació programa CLIC, tot el dia.
 - Reunió coordinadors pastoral, de 2/4 de 4 a 6.

Si no es diu altrament, les activitats col·lectives es realitzaran als locals de l'Equip de Gestió.

La revista Papers és una publicació del
**SECRETARIAT DE
LES INSTITUCIONS ESCOLARS DE
L'ESCOLA PIA DE CATALUNYA**

Ronda de Sant Pau, 80 2n - 08001 BARCELONA
Tel.: 93 441 00 04 - Fax: 93 441 02 87
e-mail: escolapia@epcat.net - http://www.epcat.net

Consell de redacció:

Ricard Coma, Xavier Gilabert,
Carme Guàrdia, Manel Pagès i Eulàlia París.

Maquetació:

Carme Roig.

Coordinació:

Eulàlia París.

e-mail **PAPERS:** papers@epcat.net